

МОНИТОРИНГ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ РЕСУРСИ В РУСЕ И НЕГОВИТЕ ОКОЛНОСТИ

Йордан Адолфов

Професионална гимназия по туризъм „Иван П. Павлов“ – Русе

Резюме. Туристическите ресурси, разглеждани в конкретна ареална единица, са предпоставка за онагледяване резултата от геолого-географските фактори. В разработката се постилат теоретичните основи на ландшафта, свеждайки се до регионално планиране и развитие на наличните природни и антропогенни туристически ресурси. Когато читателят вникне в съществеността на изследването, мониторингът на туристическите ресурси ще го отведе до земята, носеща името „Малката Виена“ – Русе и неговите околности. Парадигмата на автора представя избрани и подходящи за рекламиране природни и антропогенни туристически ресурси, върху които да се акцентира тяхното богатство и значимост за страната.

Ключови думи: туристически ресурси; Русе; околности; ландшафт

*„Ако душата ти тегли нанякъде,
не се съпротивлявай. Тя единствено
точно знае какво ни е необходимо.“*

Ерих Мария Ремарк

Метафората, поставена като акцент в изследването, е насочена към основните идеи, които мотивират избора на темата и реализирането на системата от действия, довели до написването на тази публикация.

Туризмът представлява интерес за основните направления на научното познание – *природни, обществени и технически науки*. Сложният и разнороден характер на явленията, свързани с туризма, го превръщат в обект на изследвания от представители на различни науки. Комплексното изучаване на туризма е интердисциплинарна научна задача, която налага използването на съвременни научни подходи. Подходите се конкретизират с помощта на традиционни и нови (**иновационни**) методи на проучване и изследване.

Съвременният туризъм е сложна природна и социално-икономическа система с множество елементи, които са в динамично взаимодействие помежду

си и с други системи. Нито една наука не може да отговори изчерпателно на въпросите, свързани с развитието на туризма.

За туризма е характерна силна зависимост от туристическите ресурси, особено природните. С опасността от превишаване на приемателните капацитети се свързва една друга особеност на туризма – *необходимостта от опазване на природната и социалната среда*. За защита на природните рекреационни обекти и на антропогенните забележителности, които се използват от туризма, съществуват много различни надеждни подходи.

През последните шест десетилетия туризмът е обект на продължаващо разширяване и диверсификация, което го превръща в един от най-бързо развиващите се сектори в световен мащаб. Без да се цитират определения, може да се обобщи, че *туристическите ресурси са природни или антропогенни (създадени от човека), обекти и явления, които притежават качества за задоволяване на лечебни, рекреативни, познавателни, делови или развлекателни потребности, поради което привличат туристите*.

По генезис туристическите ресурси се поделят на две основни групи: **природни и антропогенни**. Първите са създадени и се променят от природните процеси, а вторите са плод на човешката дейност. Имат вътрешно допълнително групиране, което за първите е според елементите на природната среда. За антропогенните се отделят на две групи: **културно-исторически (делови)**, *създадени в далечното или в близкото минало, с обикновени житейски функции, но сега придобили някаква степен и форма на атрактивност*; и **изкуствени** – *построени и конструирани единствено да задоволяват различните туристически потребности*.

Природните туристически ресурси представляват обекти и явления от природната среда, които са атрактивни за туристите. Атрактивността в голяма степен се дължи на лечебните и рекреативните потребности. Известно е, че потребностите на човека се превръщат в мотиви за туристическо пътуване, поради което в потребностите ще доведе до голяма диференциация в броя на туристите и техния престой.

Туристическият ресурс рядко съществува изолирано, без функционална, визуална и териториална връзка с други елементи на околната среда. В дадената туристическа местност те са съставна част на т. нар. **ландшафт**. Този термин е с немски произход, като включва видимите природни елементи, между които има сложни съчетания и композиции. Туризмът има редица изисквания към тези съчетания по отношение на: *видови представители, хармоничност на цветовете, обемите и други*. Композиционната хармоничност на ландшафта пряко трябва да се обвързва с архитектурния облик на туристическите сгради и съоръжения.

Туристическите функции на антропогенните туристически ресурси са определящ вид ресурс, който се дефинира като **„обекти и явления, плод на**

човешката дейност, притежаваща туристическа атрактивност“ и се нуждае от няколко уточнения. Те могат да изяснят достатъчно точно същността и обхвата им, да покажат ролята на антропогенните туристически ресурси в съвременния туризъм.

Първото се отнася до подбора на тези явления и обекти, доколкото човешката дейност е многообхватна и не всеки от тях притежава атрактивност. Критерият в този аспект е дали те отговарят на потребностите и мотивите на туристите. При **антропогенните туристически ресурси** се открояват: **познавателен, естетически и развлекателен**, докато **рекреативният** има **спомагателно, аморфно и неясно значение**.

Град Русе – главен туристически и икономически център, интересен обект за познавателен туризъм; Лесопаркова зона, включваща природните обекти Липник и Образцов чифлик; дунавското крайбрежие от Стълпище до Ряхово; поречието на долината на река Русенски Лом с нейните три притока – Бели, Мали и Черни Лом. Всички тези зони са на разстояние около един час от Русе с автомобил, влак или кораб.

Фигура 1. Държавната опера в центъра на Русе (авт. Антон Ангелов)

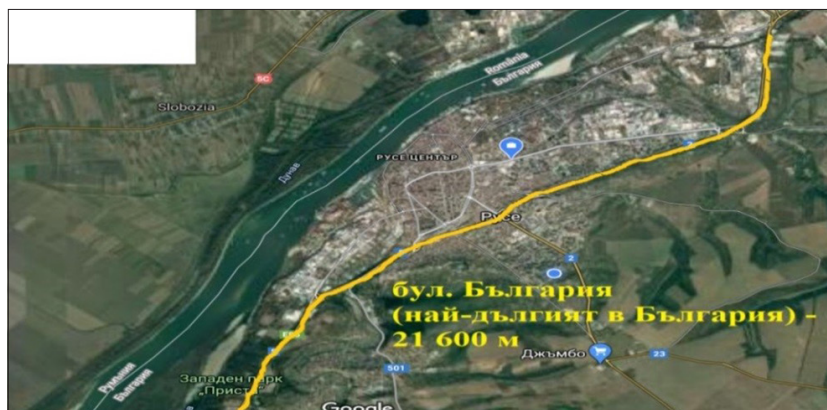
При **град Бяла**, във връзка с доброто транспортно-географско положение на града и туристическите обекти в съседство (*мостът на Колю Фичето*; *Военноисторическият музей на Руско-турската освободителна война*; *паметници на известни патриоти, загинали в борбата за освобождение – Панайот Волов, Икономов, Вревская*), разкопките на раннославянско селище в село Стърмен, ловно-рибарските хижи, пръснати из местността Балтора, и стопанствата за едър и дребен дивеч се формира туристическото ядро, чието

значение е главно за вътрешния и международния туризъм, особено за руските туристи.

Фигура 2. Картово и сателитно изображение на географското положение на Русе, заснето от Google Maps

Русе е най-големият български дунавски град. Изворите на река Дунав са от планината Шварцвалд на 2355 км. Географските координати на Русе показват, че градът лежи приблизително на еднаква географска ширина със Сочи, Владивосток, Бостън, Детройт, Монте Карло, Флоренция, Сараево. Градската територия на Русе има форма на елипса, ориентирана успоредно на река Дунав, с дължина 11 км. Шосето, което разделя Русе на две части, е наречено от жителите на града *Международното шосе*. Булевард „България“ започва от входа на града, от посока София и завършва при кръговото кръстовище на ГКПП „Дунав мост“. Това е една от най-важните пътнотранспортни артерии

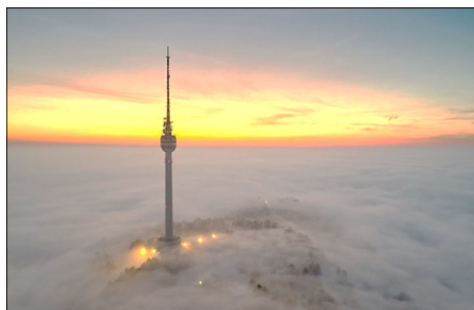
Фигура 3. Очертание на дължината на бул. „България“ върху приложение на Google Maps

както в града, така и за международния трафик в района с дължина 21,6 км, което го прави **НАЙ-ДЪЛГИЯ БУЛЕВАРД В БЪЛГАРИЯ**.

Градът обхваща високия терасиран дунавски бряг на изток, от слетия със сушата остров Матей и устието на р. Русенски Лом. Старото градско ядро заема най-обширната тераса, около която Дунав прави плавна дъга. При старата железопътна гара (*сега **Национален музей на транспорта и съобщенията***), разположена на една от заливните тераси, е отбелязана надморска височина 22,8 м. По-голямата част от Русе лежи на 35 до 40 м надморска височина. На юг хълмистият терен е увенчан от хълма Саръбаир (159 м н.в.), като се приема, че **средната надморска височина** на Русе е **45,5 м**.

Архитектурният европейски полъх, завладял Русе през XIX век и отличаващ го от всички останали български градове, също идва по реката. Архитектурното влияние на Виена, Линц, Дрезден, Лайпциг, Братислава, Прага, Будапеща и Букурещ превръща Русе в нов град на Дунава, със своя типична европейска атмосфера и привлекателност.

Друго, с което изпъква този град, е **НАЙ-ВИСОКАТА ТЕЛЕВИЗИОННА КУЛА** в България – 204 м, но и на Балканския полуостров, построена през 1986 г., с включен ресторант в нея, който има опцията да извършва ротационни движения през целия ден. По този начин всеки гост може да разгледа от птиче полет Русе с въртящия се ресторант, който към днешна дата не функционира.

Фигура 4. Телевизионната кула отвън и отвътре (с ресторант отвисоко) в Русе

Голям товарен, пътнически и туристически поток преминава по **Моста на дружбата**, построен между България и Румъния, в района на Русе и Гюргево (1952 – 1954 г.). Той е **най-големият** измежду над 60-те моста над Дунав. По **Моста на дружбата** денонощно преминават много товарни и пътнически влакове и автомобилни превозни средства. По средата му е обичайната „**ничия**“ земя на границата между България и Румъния. На първия етаж на моста пре-

минава жп линия, а на втория – шосейна линия. Средният сегмент на моста може да се повдига, за да преминават морски кораби.

Фигура 5. Мостът на дружбата – „Дунав мост“ при Русе

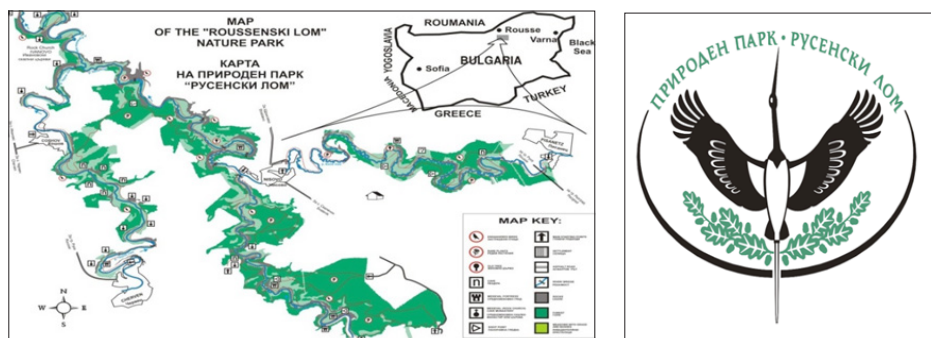
Русе ще се превърне в привлекателна туристическа дестинация, създаваща незабравими спомени, усещане за свободен дух, новаторско мислене, базирано на историческите и културните предимства на Русе, природните дадености в района, развита инфраструктура, висока култура на обслужване и приятелски дух. Това значително ще повиши дългосрочните икономически и социални ползи, които устойчивият туризъм може да донесе в района.

Природните ресурси в община Русе се отличават с относително разнообразие, в комбинация с малката територия, на която се намират. **Релефът** на района е преобладаващо низинен и равнинно-хълмист, което е подходящо за развитие на земеделие и не затруднява изграждането на транспортна и техническа инфраструктура. Териториите в близост до р. Дунав се характеризират с ниски заливни части, с подземни води и алувиално-ливадни почви, черноземни и хумусно-карбонатни (рендзини), както и с надзаливна част, образувана от **кредни скали, покрити с лъос**. В землището на гр. Борово се намира **най-високата точка** на област Русе (**289 м н.в.**).

Въпреки малката надморска височина са налице ареали (предимно в община Иваново) с полупланински облик, каньоновидни речни долини и висока пейзажна атрактивност (Поломието). Тази характеристика на релефа обяснява основното стопанско предназначение на територията – за селско стопанство. Въпреки това в определени части релефното разнообразие, в съчетание с добро екологично състояние и изключителни културни ресурси, предполага развитие на различни форми на туризъм (**предимно в областта на екотуризма**). Като ресурс, релефът предлага два основни акцента, които могат да бъ-

дат водещи в туристическия продукт на района – Поломието (ПП „Русенски Лом“) и река Дунав.

Най-голямата защитена територия, която провокира и най-сериозен посетителски интерес, е **Природен парк „Русенски Лом“**, който е създаден с *цел опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие*, както и на *културно-историческото наследство*. Намира се на около 20 км югозападно от Русе и обхваща 3408 ха от долината на река Русенски Лом и нейните притоци: *Черни Лом, Бели Лом и Мали Лом*. Скалите на каньона са покрити с келяв габър, драка, смрадлика, люляк (около 60 вида дървета и храсти). В реките има 22 вида риби, 10 вида земноводни и 19 вида влечуги. Най-голямо е разнообразието на птиците – 193 гнездящи вида, 127 от които са включени в Червената книга на България или са застрашени в европейски мащаб. От регистрираните в България 68 вида бозайници в Парка се срещат 62 вида. Пещерите, скалните дупки и горските участъци се обитават от 26 вида прилепи.

Фигура 6. Карта и емблемата на Природен парк „Русенски Лом“

Открити са находища на редки и ендемични растителни видове: *диекианов лопен, сибирска телчарка, съсънка и много други*. В Парка е единственото находище на новия вид за нашата флора – **сибирска телчарка**. На територията на Парка има изградена информационна (*граници, резбовани входни табели, табла и табели, даващи информация за защитената територия*) и посетителска (*маркировка, места за отдих*) инфраструктура. Популяризират се 5 маршрута (*в т.ч. един с каяк*), свързани с биоразнообразието и историческото наследство.

Пещерата „Орлова чука“ се намира на 2,5 км североизточно от село Пепелина и на 10 км северно от град Две могили (*по пътя има указателни табели*). Разположена е на левия бряг на р. Черни Лом, 40 м височина от реката. Орлова чука е **най-дългата пещера в Северна България** (13 437 м) и втора по дължина в страната. Представлява лабиринт от сухи, предимно хоризон-

тални галерии (*от свободно проходими до много тесни*), които свързват около 10 зали с различни размери. Открита е случайно от овчар през 1941 г. Обявена е за природна забележителност. Пещерата е благоустроена от 1970 г., а осветеният маршрут в нея е 1 км. Тук живеят десетина различни прилепи, а край нея могат да се наблюдават птици, населяващи долината на р. Черни Лом, като черен щъркел, сокол и орел.

Фигура 7. Меандрите на р. Черни Лом и най-дългата галерия на пещерата Орлова чука

От 1965 г. пещерата е обявена за музеен резерват. Още през средния палеолит 80 000 – 40 000 г.пр.Хр. е била обитавана от човека. Тук са открити редки-те за Североизточна България двустранно обработени кремъчни върхове. На същото място са намерени останки от пещерна мечка. Археолозите предполагат, че са попаднали на следи от култова церемония, в която животното е било ритуално убито. Приема се, че по това време мечката е била обожествявана. Открити са и следи от живот, от каменно-медната и ранножелязната епоха, когато през I хил.пр.Хр. тук живеят траките.

Като цяло, тази част на страната е относително малко позната от гледна точка на природни забележителности и атракции дори и за българския турист. Това състояние на „бяло петно“ на фона на тенденциите в търсенето към еко-туристически дейности и дестинации в страната е предимство, което предоставя възможност за привличане на „откривателски“ туристически интерес.

Антропогенни туристически ресурси

Територията на община Русе е обитавана още от дълбока древност и през вековете градът е съхранил културни ценности и артефакти от различни епохи. Специално място при проучването и експонирането на богатото историческо наследство на района заема Русенският регионален исторически музей, основан през 1904 г.

Регионалният исторически музей в Русе обединява експозициите на *Историческия музей*, *Пантеона на възрожденците*, *къщата музей „Градски бит на Русе“* (известна като *Къщата на Калиопя*), *къщата музей „Захари Стоянов“*, *къщата музей „Тома Кърджиев“*, както и три експозиции на открито: *Ивановските скални църкви*, *Средновековния град Червен*, *римската крепост Сексагинта Приста*. Музеят съхранява около 140 000 фондови единици.

Фигура 8. Регионален исторически музей – Русе

През римската епоха по поречието на Дунав римляните изграждат **Дунавския лимес** – система от крепости, пазещи границата на империята от варварите. Част от Дунавския лимес е била и **крепостта Сексагинта Приста**,

Фигура 9. Крепостта Сексагинта Приста в централната част на Русе

която се намира в съвременната северозападна част на Русе, на възвишение до брега на река Дунав. Първите писмени извори за Сексагинта Приста са от началото на II век, въпреки че са открити множество артефакти – керамични съдове, бронзови предмети, монети, кости и други находки, които доказват обитаването на местността от траките. Името на крепостта се превежда традиционно като **„пристанище на 60-те кораба“**.

В резултат на археологическите работи са открити около 50 м от северозападната крепостна стена и кула, шест сгради, храм на Аполон и Принципията – щабът на военната част в Сексагинта Приста. Обектът е социализиран и сега е сред посещаваните музейни експозиции.

Басарбовският манастир е една от уникалните забележителности в региона, тъй като е **единственият действащ скален манастир в България**. Манастирът се намира в долината на река Русенски Лом, на 10 км от Русе. Манастирът води началото си от периода на Второто българско царство (XII – XIV в.), но най-ранните данни датират в османските данъчни регистри от XVI век. Най-известният обитател е **св. Димитър Басарбовски**. Още Паисий Хилендарски го споменава в своята „История славянобългарска“. По времето на Руско-турската война (1768 – 1774 г.) мощите на светеца са пренесени в Букурещ и поставени в църквата „Св. св. Константин и Елена“, където са и до днес. През 1937 г. в манастира се настанява монах Хрисант и го възобновява. Манастирът е социализиран и достъпен за посетители.

Фигура 10. Скален манастир „Св. Димитър Басарбовски“

Скалният манастир край село Иваново е разположен в комплекс от средновековни скални църкви, обединени в археологически резерват. Храмът „Св. Богородица“ от XIV в., известен като „Църквата“, е един от българските обекти в списъка на ЮНЕСКО за световното културно наследство и най-значимият археологически обект в региона. Началото на комплекса вероятно е поставено през XII в. и в своя апогей той е наброявал 41 скални храма и общо около 102

помещения. Редица артефакти свидетелстват, че манастирът е бил под покровителството на българските царе. Предполага се, че тук е погребан цар Георги I Тертер (1280 г. – 1292 г.). В придвора на Църквата от XIV в. е запазен дарителски портрет на цар Иван Александър. Скалните църкви край Иваново са известни преди всичко като пример за средновековното православно изкуство.

Фигура 11. Ивановски скален манастир край с. Иваново, Русе

Друг значим обект е **археологическият резерват „Средновековен град Червен“**. Намира се на 30 км от Русе, сред *скалистите меандри* на река Черни Лом. Първи траките заселват мястото през XII – VI пр. Хр. Мощната крепост вероятно е била издигната по времето на византийския император Юстиниан I през VI в. Червен е бил една от най-значимите крепости в историята на Второто българско царство. Той има всички белези на големите укрепени градове – вътрешният град е пазен от висока крепостна стена, подсилена с бойни кули и бастиони. Външният град заемал подножието на скалистия рид. На най-високото място се е издигал замъкът на червенския болярин.

Фигура 12. Старият град и средновековната крепост в гр. Червен

Катедралният храм „Света Троица“ в град Русе е построен през 1632 г. Той е вкопан в земята, тъй като по времето на турското робство не се е разрешавало църквите да бъдат по-високи от джамииите. От XVII век е катедрална църква на Русенската митрополия. В югозападния ъгъл на храма се намира помещение, наречено **катакомба**, за което се предполага, че е катакомба от V век или средновековна църква, включена по-късно в днешната църква. Сегашният вид на храма е от периода след Освобождението. Много оригинален е иконостасът на храма. Все още не е изяснен неговият произход, изработен е през 1805 г. – 1807 г. Тогава са изографисани и иконите. В единия от параклисите на църквата е устроена музейна експозиция за църковни икони и старопечатни книги.

Фигура 13. Катедралният храм „Св. Троица“ – Русе

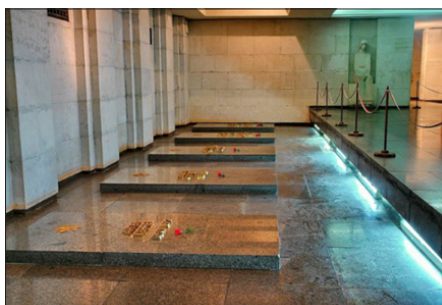
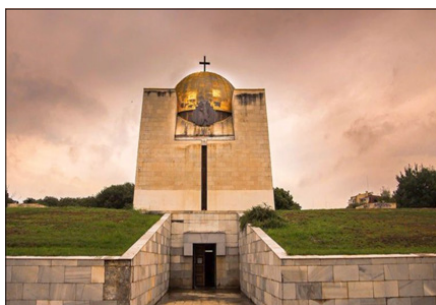
Стените на храма са изографисани през 1934 г. от проф. Стефан Иванов и Господин Желязков. През 1870 г. е създаден църковният хор по идея на учителя Тодор Хаджистанчев.

Къщата музей „Захари Стоянов“ представя експозиции за Българското възраждане, църковно-просветните и националноосвободителните борби в русенския край, за семейство Обретенови – семейството на Баба Тонка, както и за живота и делото на летописеца на Априлското въстание – Захари Стоянов.

Музеят „Градски бит на Русе“, *популярен като Къщата на Калиопя*, заема сграда, построена през 1864 г. В нея се е помещавало консулството на Прусия. Според предание къщата е била подарена на хубавата Калиопя (Катерина Калиш) – съпруга на пруския консул Морис Калиш, от влюбения в нея управител на Дунавския вилает Мидхат паша. Стенописите на горния етаж са изработени през 1896 г. от австриецца Шауесберг.

Пантеонът на възрожденците е открит през 1978 г. по повод стогодишнината от Освобождението на България от османско иго. В него са погребани 39 известни българи, сред които *Любен Каравелов, Захари Стоянов, Стефан*

Караджа, Панайот Хитов, Баба Тонка, Никола Обретенов, Панайот Волов, Ангел Кънчев и други. Почетени са 453-ма души – участници в Ботевата чета, Червеноводската въстаническа чета, Априлското въстание и опълченци, чиито имена са изписани във вътрешността. Пантеонът е „християнизирал“ с поставяне на кръст върху купола му и е открит параклисът „Св. Паисий Хилендарски“, както и музейна експозиция.

Фигура 14. Пантеонът на възрожденците отвън и отвътре

Доходното здание е построено през периода 1900 – 1902 г. по проект на виенския архитект Петер Паул Бранк и е изпълнено от архитектите Георг Ланг и Франц Щолц. Идеята е била да носи доходи на училищното настоятелство. Със своя ярък монументализъм сградата се превръща в емблема на европейската архитектурна атмосфера на Русе. След дългогодишни реконструкции Доходното здание днес е уютна и модерна сграда, в която се провеждат изложби, изложения, концерти, театрални постановки, оперни представления, чествания, форуми от най-високо ниво и много други събития.

Фигура 15. Доходното здание в центъра на Русе

Паметникът на Свободата е проектиран от Симеон Златев и Симеон Киряков. Скулптурата е дело на флорентинския архитект и скулптор Арнолдо Цоки. Днес той е част от герба на града. Изработен е от гранит и бронз. Статуята на върха представлява фигура на жена, която държи меч в лявата си ръка, сочейки с дясната посоката, откъдето са дошли освободителите. Единият от двата бронзови лъва при основата разкъсва с уста робските вериги, а другият пази *Меча и Щита на Свободата*. На пиедестала има релефни изображения на опълченски сцени. Текстът на главния надпис гласи: *„На поборниците и опълченците, които са взели участие за Освобождението на България през 1876 г. – 1877 г.“*. В задната част на основата са поставени 2 оръдия.

Фигура 16. Паметникът на Свободата в Русе

Градската библиотека „Любен Каравелов“ е основана през 1885 г. Разполага с голямо книжно богатство – около 650 000 тома художествена, научна и научнопопулярна литература на осемнайсет езика. Ежегодният прираст е от 30 000 тома. Библиотеката е зонална за Разградска и Ловешка област и за региона на Русе.

Разнообразна културно-просветна дейност развиват читалищата „Зора“, „Ангел Кънчев“, „Захари Стоянов“, „Максим Горки“, „Ана Вентура“, „Христо Ботев“, „Георги Бенковски“, както и Домът на културата, Музеят на транспорта, Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков“, Домът на българо-руската дружба, Домът на техника, Домът на учителя и архитекта, Домът на моряците, Интерклубът, Възрожденското читалище „Зора“, основано през 1866 г. от Драган Цанков, което за дълги години прекъсва своята дейност, но е възстановено през 1956 г.

Националният музей на транспорта и съобщенията е открит на 26 юли 1966 г. по случай стогодишнината от построяването на първата в нашите земи жп линия Русе – Варна. Той се намира в сградата на най-старата в страната жп гара.

На пристана е корабът „Искър“, с който е открито българското пътническо корабоплаване по Дунав. На коловозите има стари вагони и локомотиви, между които тези на султан Абдул Азис, цар Фердинанд, цар Борис III, маршал Толбухин.

Фигура 17. Националният музей на транспорта и съобщенията

Факт е, че туристическите ресурси на Русе и неговия регион са достатъчни и перспективни не само за консолидиране успехите на туристическото дело, но и за неговото по-нататъшно развитие. Добрите перспективи в това отношение трябва да почиват на творческата оценка, на постиженията и недостатъците на постигнатото досега.

Първо ще се отговори на въпросите, специализирани върху съвкупността и резултата на видовете туристически ресурси. Важни акценти се поставят върху географската ретроспекция и икономическото развитие на града, но и върху познатата **„Стратегия за развитие“** на природни и антропогенни туристически ресурси в Русе и околността.

Обръщаме силно внимание на ограничените природни ресурси в околността, като онагледяваме различни обекти с природноресурсен потенциал за развитие на туризъм. Няма да подценим и представения мониторинг на обекти с антропогенно значение и популяризиране на туризма. Чрез туристическите пътувания се създават условия за запознаване на туристите с културата на посещаваната туристическа дестинация – **културно значение**. Неминуемо възникват социални контакти между туристи и персонал, туристи и местно население, а също и между отделните туристи. Тези контакти водят до задоволяване на интереси и потребности, разширяване на познанията, обмен на информация.

И накрая, в заключение искам да цитирам една чудесна и подходяща мисъл за туризма от **Ерих Мария Ремарк**: *„Ако душата те тегли на някъде, не се съпротивлявай. Тя единствено точно знае какво ни е необходимо“*, но какво символизират думите в мисълта ...?

БЕЛЕЖКИ

1. Стратегия за развитие на туризма в община Русе до 2020 г.
2. <https://profit.bg/svezho/kade-se-namira-nay-dalgiyat-bulevard-v-balgariya-ne-e-v-sofiya/>
3. <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite/?code=BG0000608&layerId=4>
4. <https://www.ruse.bg/turizum-i-kultura>
5. https://www.museumruse.com/expositions_bg.html

ЛИТЕРАТУРА

- Бърчева, М., Н. Стоянова, 2004. *Сто години Русенски музей*. Библиографски справочник, Русе.
- Великов, В. и колектив., 2015. *Туристически ресурси на България*. Шумен: Епископ Константин Преславски.
- Дойков, В., И. Иванов, 1983. *Русе и неговите околности. Пътеводител*. София: Медицина и физкултура.
- Кираджиев, Св., 2006. *Европа. Балкански полуостров. България*. София: Ариадна.
- Колектив, 2011. *По дунавския бряг от Ново село до Силистра. Пътеводител*. София: Тангра, 140.
- Лебикян, Х., 2018. *Русе – Маршрути на спомена*. Русе: Авангард принт, 246 – 258.
- Марков, Ив., Н. Апостолов, 2013. *Туристически ресурси*. В. Търново: Фабер, ВУ за агробизнес и развитие на регионите.
- Марков, Ив., Н. Апостолов, 2008. *Туристически ресурси*. Пловдив: Астарта.
- Марков, Ив., Н. Апостолов, 2013. *Туристически ресурси*. Пловдив: Астарта.
- Попов, А., 2001. Геоикологична класификация на ландшафтите в България. Основни подходи и принципи. Годишнина на СУ, ГТФ. *География*, **91**(2).

REFERENCES

- Barcheva, M., Stoyanova, N., 2004. *Sto godini Rusenski muzey*. Bibliografski spravochnik, Ruse.
- Velikov, V. et al., 2015. *Turisticheski resursi na Bulgaria*. Shumen: Episkop Konstantin Preslavski.
- Doykov, V. & Ivanov, I., 1983. *Ruse i negovite okolnosti. Patevoditel*. Sofia: Meditsina i fizkultura.
- Kiradzhiev, Sv., 2006. *Evropa. Balkanski poluostrov. Bulgaria*. Sofia: Ariadna.

- Kolektiv, 2011. *Po dunavska bryag ot Novo selo do Silistra. Patevoditel.* Sofia: Tangra, 140.
- Lebikyan, H., 2018. Ruse – Marshruti na spomena. Ruse: Avangard print, 246-258
- Markov, Iv. & Apostolov, N., 2013. *Turisticheski resursi.* V. Tarnovo: Faber, VU za agrobiznes i razvitie na regionite.
- Markov, Iv. & Apostolov, N., 2008. *Turisticheski resursi.* Plovdiv: Astarta.
- Markov, Iv. & Apostolov, N., 2013. *Turisticheski resursi.* Plovdiv: Astarta.
- Popov, A., 2001. Geoeekologichna klasifikatsia na landshaftite v Bulgaria. Osnovni podhodi i printsiipi, godishnina na SU, GGF. *Geografia*, **91**(2).

MONITORING OF TOURIST RESOURCES IN RUSE AND ITS SURROUNDINGS

Abstract. Tourist resources, considered in a specific area unit, are a prerequisite for illustrating the result of geological and geographical factors. The theoretical foundations of the landscape are laid in the development, reduced to regional planning and development of the available natural and anthropogenic tourist resources. When the reader understands the significance of the study, the monitoring of tourist resources will take him to the land named "Little Vienna" - Ruse and its surroundings. The author's paradigm presents selected and suitable for advertising natural and anthropogenic tourist resources, on which to emphasize their wealth and importance for the country.

Keywords: tourist resources; Ruse; surroundings; landscape

✉ **Yordan Adolfov**

Teacher of Geography and Tourism Subjects
“Ivan P. Pavlov” Vocational School of Tourism
4, Lipnik St.
Ruse, Bulgaria
E-mail: yordan94@abv.bg